

Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger 2022

1. Redegjøringsplikt etter åpenhetsloven

Åpenhetsloven trådte i kraft 1.juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang på informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven gjelder for større virksomheter og Bybanen AS er omfattet av lovens definisjon av større virksomheter, både når det gjelder salgsinntekt og balansesum.

Loven pålegger blant annet virksomhetene en informasjonsplikt og en plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger som skal redegjøres for i en rapport som legges frem.

Loven krever at redegjørelsen for aktsomhetsvurderingene minst inneholder:

- a) en generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
- b) opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger
- c) opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene.

Denne redegjørelsen er etter lovens krav gjort lett tilgjengelig på våre nettsider og det er i årsberetningen henvist til hvor informasjon er å finne, se Styrets årsberetning, årsrapporten 2022 side 2. Redegjørelsen er underskrevet i tråd med reglene i regnskapsloven § 3-5, av samtlige styremedlemmer og daglig leder.

Dokumentet vil oppdateres og offentliggjøres årlig innen 30. juni. Det vil også oppdateres ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger.

2. Om Bybanen AS

Bybanen AS ble etablert i 2009 og er heleid av Vestland fylkeskommune. Selskapet har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av infrastruktur til Bybanen i Bergen og trolleybussen, samt passasjertransporttjenester for Bybanen til Vestland fylkeskommune v/Skyss.

Ved utgangen av 2022 var det 42 ansatte. Av disse arbeider 23 personer på driftsavdelingen, 9 personer i teknisk avdeling, og 4 personer i avdeling passasjertransport. Administrasjonen består av til sammen 6 personer fordelt på områdene ledelse, økonomi, HR, juridisk og sikkerhet.

Infrastrukturen og vognmateriell inkluderer pt. følgende:

- 19,9 km dobbeltspor mellom Bergen sentrum (Byparken) og Flesland flyplass, linje 1, og 8.83 km dobbeltspor mellom sentrum (Kaigaten) og Fyllingsdalen, linje 2
- 27 holdeplasser (linje 1) og 9 holdeplasser (linje 2), inkluderte installasjoner / møblering
- Strømforsyning (kontaktledning og likeretterstasjoner)
- Overvåkingssystemer
- 34 sporvogner
- Driftskjøretøy

For mer informasjon om Bybanen AS vises det til følgende nettsadresse:

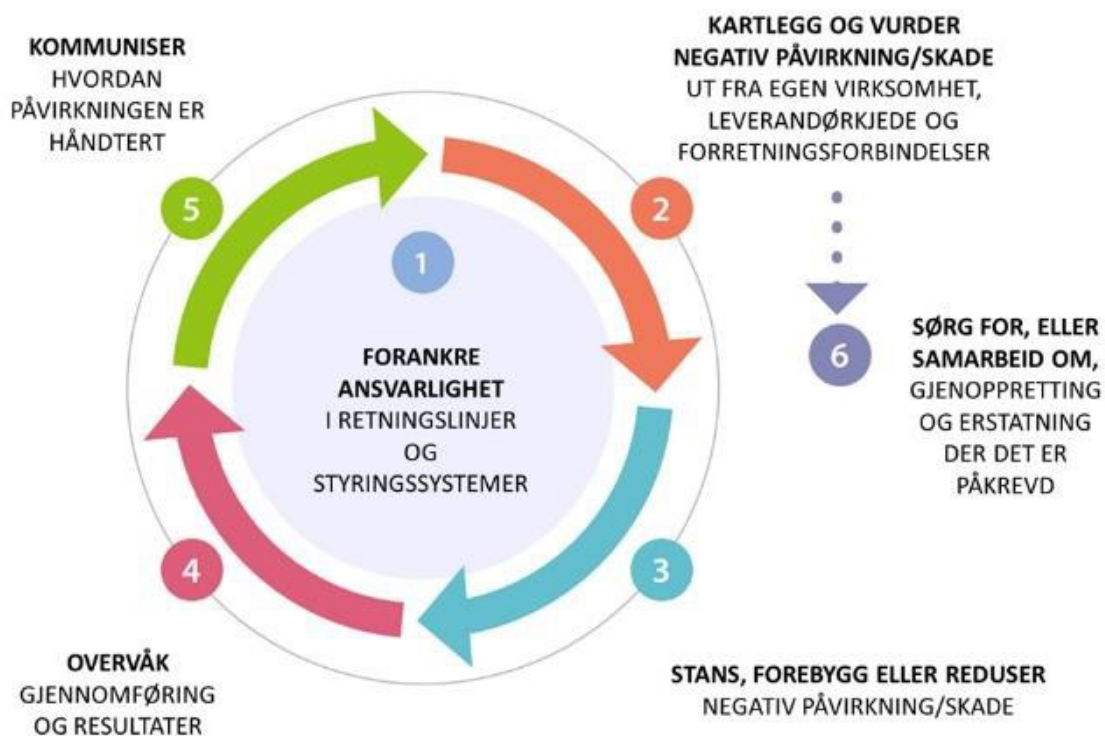
www.bybanen.no

3. Aktsomhetsvurderinger i egen drift og leverandørkjede

3.1 Om aktsomhetsvurderinger

Aktsomhetsvurderingene skal sikre at alle selskaper som omfattes av åpenhetsloven har en bevisst holdning til mulige brudd på menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold hos sine forretningsforbindelser. Dette omfatter leverandører, samarbeidspartnere, og andre faste forbindelser.

Aktsomhetsvurderingene følger OECD sin modell for slike vurderinger. Det vil si at vi skal gjennomføre alle de seks stegene som vises i denne modellen:

Aktsomhetsvurderingene skal utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse og art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, og alvorlighetsgraden av,-og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

3.2. Våre verdier, forankring av ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer

Vår misjon er at Bybanen beveger Bergen, at vi leverer den gode reisen gjennom attraktiv, smart og bærekraftig transport til Bergens befolkning. Vår visjon er at vi skal være det mest bærekraftige banesystemet i Europa – gjennom å leve våre verdier, skaper vi verdi for samfunnet.

I samsvar med verdiene våre skal vi tenke og opptre etisk i alt vi gjør. Bybanen AS respekterer og fremmer FNs grunnleggende menneskerettigheter og ILO sine kjernekonvensjoner. Bybanen skal også arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å oppfylle kravene i likestillings og diskrimineringsloven, for å fremme likestilling og forebygge diskriminering og trakassering på arbeidsplassen.

Det er etablert følgende rutiner, retningslinjer og systemer som er relevante i vårt arbeid med å fremme grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold både i vår virksomhet og verdikjede, og å kunne håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser:

- Etiske retningslinjer
- Rutine for varsling
- Rutine for rapportering og håndtering av uønskede hendelser, avvik og forbedringsforslag
- HMS-håndbok for å bidra til å øke sikkerheten på arbeidsplassen, den gjelder for ansatte og andre som utfører arbeid på Bybanens anlegg.
- System og rutiner for sikkerhetsstyring iht.jernbaneregelverk som skal bidra til å unngå alvorlige ulykker med tap eller skade på liv og helse for våre kunder, tredje personer og egne ansatte.
- Policy for seniorpolitikk
- Tilknyttet bedriftshelsetjeneste
- Retningslinje for organisering av nattarbeid
- Prosedyre for innkjøp og anskaffelser
- Prosedyre for leverandøroppfølging
- Rutine for oppfølging av lønns-og arbeidsvilkår hos leverandører

I tillegg er det for arbeidet med ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjeden, implementert kontraktsbestemmelser som skal bidra til å kunne følge opp relevante krav. Vi krever at leverandørene skal respektere grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og skal unngå å medvirke til noen form for brudd på menneskerettighetene. Leverandøren skal ha rutiner for å sikre etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Slike kontraktsbestemmelser implementeres i alle nye kontrakter hvor det vurderes som hensiktsmessig, basert på kontraktsverdi og type anskaffelse, dvs.risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjeden.

Oppfølging av lønns-og arbeidsvilkår er for offentlige virksomheter, som Bybanen AS, også nedfelt i forskrift om lønns-og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Alle kontrakter som omfattes av forskriften følges opp slik vi anser det som mest hensiktsmessig. Egenerklæring om lønns-og arbeidsvilkår innhentes fra leverandør og videre oppfølging vurderes basert på risikovurdering. Etter at åpenhetsloven trådte i kraft vil en større andel av våre kontrakter underlegges kontroll med lønns-og arbeidsvilkår basert på risikovurdering.

Oppfølging knyttet til åpenhetsloven er relativt ressurskrevende og arbeidet vil fremover bli organisert slik at en ressurs i virksomheten vil ha det totale oppfølgingsansvar sammen med annet arbeid knyttet til bærekraft.

3.3. Risikovurdering og kartlegging av negativ påvirkning/skade

For virksomheten gjelder et strengt jernbaneregelverk for ivaretagelse av sikkerhet for både ansatte og publikum og andre som utfører arbeid langs traseen. Bybanens styringssystem ivaretar sikkerhetskravene. Statens jernbanetilsyn har revisjonsmyndighet og gjennomfører regelmessige revisjoner av virksomheten.

Det gjennomføres regelmessig kartlegging av arbeidsmiljø gjennom undersøkelser og samarbeid med vernetjeneste og tillitsvalgte og det gjennomføres årlige medarbeidersamtaler med ansatte. I tillegg til fokus på sikkerhet ved arbeid på baneinfrastruktur, er det fokus på arbeidsbelastninger i forbindelse med vaktordning og nattarbeid og arbeid planlegges og tilrettelegges på mest hensiktsmessig måte. Det gjennomføres jevnlig risikovurderinger knyttet til HMS innenfor sentrale arbeidsområder.

Når det gjelder virksomhetens leverandører og forretningspartnere er det gjort en overordnet analyse og risikovurdering basert på Transparency International Corruption perceptions index 2021, samt DFØs høyrisikoliste for produkter. Basert på risikovurdering og vurdering av virksomhetens største innsatsfaktorer er det plukket ut 4 kategorier for nærmere analyse: Metall, IKT-produkter, konfliktmineraler og kjøretøy. Et utvalg leverandører er valgt ut innenfor de nevnte kategoriene for videre oppfølging i 2023 for eventuelt å avdekke negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter og arbeidsforhold.

I tillegg vil alle nye kontrakter som omfattes av forskrift om lønns-og arbeidsforhold i offentlige kontrakter følges opp på hensiktsmessig måte når det gjelder kontroll av lønns-og arbeidsvilkår, i tillegg til tidligere inngåtte kontrakter.

3.3. Tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser basert på virksomhetens prioriteringer og vurderinger

I egen virksomhet er den største risikoen for negative påvirkninger og konsekvenser knyttet til ansattes sikkerhet og helse i forbindelse med arbeid på- eller ved infrastrukturen til bybanen eller trolleybuss, f.eks. arbeid i høyden (strøm/kontaktledningsarbeid) og ellers fare for klemskader, fall etc.

Det arbeides systematisk i samarbeid med ansatte, det gjennomføres

risikovurderinger og avviksoppfølging i tråd med HMS-rutiner for å hindre at slike skader skal oppstå.

I leverandørkjeden vil vi, basert på oppfølging av utvalgte leverandører, følge opp eventuelle funn i samarbeid med den aktuelle leverandør for å finne den beste måte for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser for menneskerettigheter og arbeidsforhold, eventuelt sørge for erstatning der dette er påkrevd. Det vil også bli vurdert om samarbeid med andre virksomheter som er underlagt åpenhetsloven kan være hensiktsmessig og effektivt for å kunne iverksette nødvendige tiltak.

Internt i virksomheten følges eventuelle brudd på regelverk eller retningslinjer opp i selskapets kvalitetssystem. Det er gode rutiner for registrering av avvik og oppfølging.

4. Kontakt

For spørsmål om denne redegjørelsen kan juridisk fagleder kontaktes på e-post: karina.storksen@bybanen.no